

Commissie voor Monumenten- en Welstand Hoorn

Jaarverslag 2021

De voorzitter spreekt

Dit voorwoord schrijf ik als voorzitter van de Monumenten- en Welstandscommissie in de (hopelijk) laatste naweeën van de coronapandemie. We gaan er als commissie dan ook van uit dat we binnenkort weer fysiek bij elkaar kunnen komen. 2021 was wederom een jaar waarin hard gewerkt werd aan de woningbouwproductie binnen de gemeente en waarin enkele grote ontwikkelingen binnen de gemeentegrenzen van Hoorn concreet vorm hebben gekregen. De bouw van het Holenkwartier is in volle gang en de Rozenbuurt is als grote stedenbouwkundige invulling in de versnelling gekomen.

Ook op een ander vlak was 2021 een bewogen jaar. We hebben afscheid moeten nemen van Marina Roosenbeek. Na een kort ziekbed, Marina heeft tot het laatst nog haar taken ingevuld, is Marina dit voorjaar overleden aan de gevolgen van kanker. Zij heeft na haar voorzitterschap van de Commissie voor Monumenten en Welstand nog jaren met veel gedrevenheid en enthousiasme mede vorm gegeven aan de Bangert Oosterpolder. Wij zullen haar missen.

Tenslotte hebben we in december Anouk Vermeulen als commissie lid uitgezwaaid. Na zeven jaar, deels als voorzitter, deels als architectlid, heeft Anouk aangegeven dat het tijd wordt om opvolging voor haar te vinden. De definitieve invulling van de commissie staat daarbij nu even "on hold". Vooral met het oog op de steeds weer verschuivende ingangsdatum van de Omgevingswet zal de Commissie voor Monumenten en Welstand in de loop van 2022 worden ingevuld.

Voor het nieuwe jaar liggen er opnieuw grote uitdagingen voor de gemeente Hoorn en voor onze commissie. De verdere ontwikkeling van de Poort van Hoorn, maar zeker ook de belangwekkende en ingrijpende planvorming rondom het West-Fries museum zullen al onze aandacht gaan vragen.

Ook nu zal deze commissie haar taak weer met gedrevenheid, vakmanschap en enthousiasme op zich nemen.

Namens de Commissie voor Monumenten en Welstand Hoorn,

Ron Baltussen

Actueel

De Commissie voor Monumenten en Welstand Hoorn werkt in opdracht van de gemeente en op basis van de door de gemeente vastgestelde beleidskaders aan het behoud en de totstandkoming van een goed functionerende, aantrekkelijke en toekomstbestendige leefomgeving. Daarbij wordt respectvol omgegaan met de goede kwaliteiten uit het verleden.

Met het jaarverslag legt de commissie verantwoording af aan de gemeenteraad over de onafhankelijke advisering. We lichten niet alleen de werkwijze en de cijfers toe, maar we proberen vooral ook te beschrijven en illustreren wat het maatschappelijke effect is van onze inspanningen.

Eerder in de planontwikkeling

We hechten eraan te vermelden dat we in vrijwel alle gevallen in staat zijn om in één of meerdere besprekingen te komen tot een positieve advisering. Niet zelden wordt onze inbreng, ook door initiatiefnemers, zeer op prijs gesteld. Uiteraard lukt dit niet altijd.

De commissie waardeert het zeer dat in de afgelopen jaren het gesprek over omgevingskwaliteit en de afstemming met stedenbouw en ruimtelijke ordening in een eerder stadium van de planontwikkeling op gang worden gebracht. De komende periode staan er binnen de gemeente ook wat betreft de begeleiding van initiatieven grote veranderingen op stapel.

Nieuwbouw en renovatie van het Clusiuscollege aan de Blauwe Berg. Beeld: ROOSROS Architecten

Adviseren en inspireren

De invoering van de Omgevingswet is aanstaande, en of deze nu op 1 juli 2022 wordt ingevoerd of niet, de voorbereidingen in uw en andere gemeenten zijn in volle gang. Of het nu gaat om de inrichting van de omgevingsvisie of om de geleidelijke voorbereidingen op de ombouw naar het omgevingsplan; duidelijk is dat dit voor de gemeente een flinke kluit is, zelfs als de gemeente besluit de meeste zaken beleidsneutraal over te zetten naar het tijdelijke omgevingsplan.

Het goede nieuws is dat de beoogde cultuurverandering, die voor de invoering van het nieuwe stelsel nodig zou zijn, langzaam maar zeker op gang komt. Dit heeft met name betrekking op een meer faciliterende inzet van de lokale overheid, die met een 'ja mits'-houding zo constructief mogelijk aan de totstandkoming van plannen gaat werken. Adviseren en inspireren aan de voorkant komt in de plaats van louter toetsen achteraf.

Instellingsbesluit en verordening

Er is de afgelopen periode door de gemeente, samen met MOOI Noord-Holland, intensief gewerkt aan de voorbereiding op de nieuwe gemeentelijke adviescommissie. U heeft daar in de vorige jaarverslagen al uitgebreid over kunnen lezen. Voor invoeringsdatum van de Omgevingswet moet de gemeenteraad deze commissie bij verordening instellen. Er is in de wet terecht een belangrijke plaats ingeruimd voor de cultuurhistorische aspecten. Daarnaast kiezen vrijwel alle gemeenten ervoor om de commissie een bredere taakomschrijving te geven om een goede omgevingskwaliteit te bereiken (zoals het in de wet is genoemd).

In de vast te stellen verordening, gebaseerd op de modelverordening die door de VNG is uitgebracht, wordt, in lijn met de wensen van de Vereniging van Nederlandse Gemeenten en de Tweede Kamer, ingezet op een bredere, integrale, en meer vroegtijdige advisering. Hoe vroegtijdiger de betrokkenheid van de commissie, hoe constructiever haar advies wordt ervaren. De advisering zal oplossingsgerichter zijn en meer voelen als hulp.

VNG handreiking

In de VNG handreiking is het volgende schema opgenomen waarin wordt geïllustreerd in welke fasen de advisering kan plaatsvinden. Veel van de advisering is de laatste jaren geleidelijk verschoven van het beoordelingsgerichte (toetsende) aan het eind – in de donkerblauwe kolom – naar meer opgave- en ontwerpgerichte advisering – in de lichtblauwe kolommen.

	Beleidsgericht	Opgavegericht	Ontwerpgericht	Beoordelingsgericht
Gericht op	Algemeen verbindend: visie, beleid of regels	Specifiek, concreet initiatief of activiteit	Specifiek, concreet initiatief of activiteit	Specifiek, concreet initiatief of activiteit
Aan wie	Gemeentebestuur	Initiatiefnemer + college	Initiatiefnemer + ontwerper(s)	College/ bevoegd gezag
Doel	Agenderen/ontwikkelen van beleid voor de fysieke leefomgeving en voor het aanwijzen en beheren van gemeentelijk cultureel erfgoed	Formuleren randvoorwaarden voor een initiatief, vanuit publiek belang	Bevorderen van ontwerp kwaliteit van (met name) projecten die een grote impact hebben op de kwaliteit van de leefomgeving, waaronder bijvoorbeeld 'behoud door ontwikkeling' bij grotere erfgoedopgaven	Advies over vergunningaanvraag of over handhaving van de bepalingen in het omgevingsplan

Kennis maken

De nieuwe gemeenteraad zal in 2022 de gemeentelijke adviescommissie instellen. Wellicht een mooie gelegenheid om met de adviseurs in deze commissie kennis te maken. Bijvoorbeeld via een bezoek aan de vergadering of een werkbezoek aan één of meer inspirerende locaties.

Arie Keppler Prijs 2022

In het komende jaar vragen we ook uw aandacht voor de Arie Keppler Prijs 2022, dé Noord-Hollandse prijs voor omgevingskwaliteit. Hopelijk mogen we ook uit uw gemeente [inzendingen voor deze editie ontvangen](#).

Groot plan

lees verder ▾

De herontwikkeling van het Missiehuis

Het Missiehuis vormt een markante verschijning bij de entree van Hoorn. Het werd in 1928 gebouwd als seminarie, een opleidingsinstituut voor jonge missionarissen en bestaat uit vier vleugels rondom een rechthoekige binnentuin. De gevels zijn opgetrokken in een karakteristieke baksteenarchitectuur van de late Amsterdamse School. Het Missiehuis geniet samen met de tuin de status van gemeentelijk monument. In 2019 is de School voor Persoonlijk Onderwijs gestart in het achterste bouwdeel van het Missiehuis. Dit jaar werd een integraal plan voorgelegd voor de herontwikkeling van het voorste deel van het Missiehuis. Het Missiehuis wordt ingericht als multifunctioneel complex met in het Zusterhuis een tandchirurgiepraktijk, in het middendeel een dokterspraktijk en in het rechterdeel, de Kapel, een horecafunctie en vergaderruimte. Daartoe worden een aantal ingrepen verricht zoals het realiseren van een liftschacht, het realiseren van daglichttoetreding in de kap en in de Kapel en een uitbouw ter plaatse van de hoofdentree.

De commissie ziet het als een positieve ontwikkeling dat dit gemeentelijke monument een nieuwe toekomst krijgt en heeft waardering voor het

programma wat er in onder is gebracht. Wel ziet de commissie er op toe dat het gesloten karakter van de kap en de Kapel behouden blijft. De kracht van het gebouw wordt mede gevormd door de kap en daarmee is de kap zeer bepalend voor de architectuur. Het is daarom van belang dat de hoofdstructuur zoveel mogelijk behouden blijft.

Artist impression Missiehuus Hoorn Beeld: Capijn

Zo werkt het

Even voorstellen

De Commissie voor Monumenten en Welstand Hoorn is benoemd door de gemeenteraad en samengesteld uit ervaren en vakbekwame adviseurs met kennis die nodig is binnen de gemeente Hoorn.

Het goed beoordelen van alle ruimtelijke aspecten van een initiatief of plan vraagt kennis, ervaring en vakmanschap. De adviseurs zijn specialisten op het terrein van landschap, stedenbouw, cultuurhistorie en architectuur en zij zijn onafhankelijk ten opzichte van de gemeentelijke organisatie en het gemeentebestuur. In 2021 bestond de commissie uit de volgende adviseurs:

- Ron Baltussen, voorzitter
- Anouk Vermeulen, architectlid
- Hans Boonstra, monumentdeskundige
- Frans van Iersel, adviseur monumenten
- Piet Verhoeven, adviseur monumenten

De commissie werd ondersteund door:

- Renee Stroomer, commissiecoördinator
- Nico Happé, plantoelichter erfgoed
- Mariska Dijkman, plantoelichter

‘Ruimtelijke kwaliteit ontstaat niet vanzelf. Sterker nog: als je niets doet, verdwijnt ze vanzelf. Het kost inspanning om bestaande ruimtelijke kwaliteit te behouden. De ‘rust en ruimte’ van het bos en van het balkon worden op vele manieren bedreigd. Zonder zorg verwatert ruimtelijke kwaliteit.’

Federatie Ruimtelijke Kwaliteit

Werkwijze

De gemeente legt de plannen aan de commissie voor in een openbaar toegankelijke vergadering. De vergaderingen vonden in 2021 voornamelijk digitaal plaats vanwege de coronacrisis. Niettemin is al het mogelijke gedaan om het

openbare karakter van de vergadering in stand te houden. Initiatiefnemers en eventueel hun adviseur en/of ontwerper worden in de gelegenheid gesteld om via een videoverbinding het initiatief toe te lichten. Belanghebbenden en geïnteresseerden kunnen bij de gemeente verzoeken om de behandeling van de plannen te volgen en worden dan toegelaten. De vergaderdata voor uw gemeente vindt u via deze [link](#)

De commissie kan in verschillende samenstellingen adviseren. Zo is het mogelijk om een zo geheten preadvies aan te vragen. Er vindt dan vooroverleg plaats met de commissie op een vroeg(er) moment in het planproces en zo kan haar inbreng nog relatief eenvoudig worden meegenomen door de initiatiefnemer of ontwerper. Daarnaast worden niet alle plannen door de voltallige commissie behandeld. Plannen kunnen namelijk ook behandeld worden door de kleine commissie of ambtelijk worden afgehandeld. Bij de grotere plannen is de stedenbouwkundige van de gemeente aanwezig om de commissie te informeren.

Van elke planbehandeling, of dit nu gaat om een vergunningaanvraag of om een vooroverleg, stelt de commissie een advies op. We streven ernaar dat het advies begrijpelijk is voor iedereen; helder geschreven en zonder gebruik van onnodig jargon. Bovendien moet het advies juridisch houdbaar zijn. De gemeentelijke plantoelichter zorgt voor het openbaar maken en versturen van de adviezen naar het college, de aanvrager en eventuele andere belanghebbenden.

Van elke planbehandeling, of dit nu gaat om een vergunningaanvraag of om een vooroverleg, stelt de commissie een advies op. We streven ernaar dat het advies begrijpelijk is voor iedereen; helder geschreven en zonder gebruik van onnodig jargon. Bovendien moet het advies juridisch houdbaar zijn. De gemeentelijke plantoelichter zorgt voor het openbaar maken en versturen van de adviezen naar het college, de aanvrager en eventuele andere belanghebbenden.

Beoordelingskaders

Er zijn meerdere gemeentelijke beoordelingskaders waar de commissie rekening mee houdt. De Welstandsnota van de

gemeente Hoorn is het belangrijkste beoordelingskader. Deze is in 2019 herzien en wordt in 2020 ter vaststelling aan de raad voorgelegd. Via deze [link](#) kunt u de welstandsnota voor uw gemeente inzien. Ook bestaat er erfgoedbeleid. Via deze [link](#) kunt u lezen welk erfgoedbeleid uw gemeente voert. Naast de welstandsnota zijn er ook beoordelingscriteria opgenomen in de beeldkwaliteitsplannen van bijzondere gebieden. In veel gevallen is ook het bestemmingsplan en ander ruimtelijke ordeningsbeleid voor de commissie relevant.

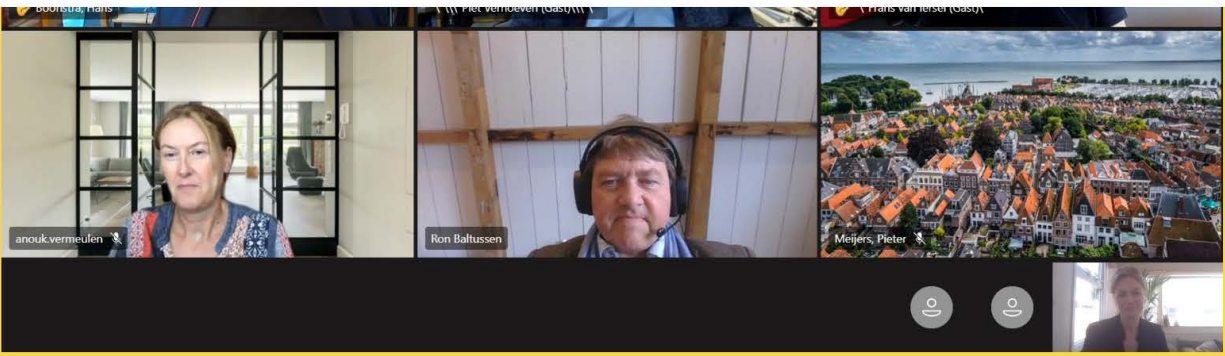
De beoordelingskaders zijn naar onze mening over het algemeen goed toepasbaar en dragen bij aan de constructieve dialoog die we voeren met initiatiefnemers. De kaders maken duidelijk wat de gemeente wil bereiken met het kwaliteitsbeleid en bieden houvast bij de begeleiding en de beoordeling van plannen.

‘De verdichting in het lint slaat steeds verder toe. Bij een ontwikkeling aan het lint ontvangt de commissie dan ook graag tekenwerk waar de belendingen op staan aangegeven zodat goed zichtbaar wordt hoe een plan zich voegt in zijn omgeving. Je ziet het pas als de gevelrij is uitgetekend’

Piet Verhoeven, adviseur monumenten

MOOI DARS

In 2021 is het nieuwe door MOOI Noord-Holland ontwikkelde planregistratiesysteem MOOI DARS (Digitaal Advies Registratie Systeem) in gebruik genomen. Deze nieuwe online applicatie vervangt ons oude systeem wCorsys, dat bijna vijftien jaar een trouwe partner is gebleken. Inmiddels is wCorsys op enkele onderdelen aan verbetering toe, zodat we kunnen voldoen aan nieuwe regelgeving en kunnen inspelen op nieuwe online mogelijkheden. Een mooie gelegenheid om ook een slag te maken in gebruiksvriendelijkheid en inzetbaarheid. Daarom kiezen we voor een nieuwe applicatie, die het werk veiliger en makkelijker maakt en klaar is voor de toekomst. Er ligt veel moois in het verschiet. MOOI DARS is onder andere voorbereid op de volledige automatisering van adviesaanvraag en -terugkoppeling en krijgt een kaartfunctie, waarmee ons advieswerk en de ontwikkelingen binnen uw gemeente inzichtelijker worden gemaakt.

In fases zijn alle klantgemeenten overgegaan op het nieuwe systeem. Uw gemeente werkt sinds 2 december 2021 met MOOI DARS.

Uitbreiding gemeentelijk

monument, Zwaag

Het gebied rondom Blokker en Zwaag heeft lange tijd tot één van de grootste fruitteeltgebieden van Nederland behoort. Langs het lint stonden en staan nog steeds vele tuinderswoningen. Enkele van deze tuinderswoningen zijn aangewezen als gemeentelijk monument, zo ook de betreffende tuinderswoning die in 1915 is gebouwd en waarvoor een aanvraag is ingediend om een uitbreiding aan de achterzijde te realiseren. De uitbreiding heeft een eigentijdse uitstraling in de vorm van een 'schuurwoning' en wordt door een glazen tussenlid verbonden met het hoofdvolume. Het gemeentelijk monument blijft grotendeels ongewijzigd.

De commissie was het niet unaniem eens over het voorgestelde volume en de architectonische vormgeving met een lijvige discussie over de relatie tussen monumentwaarde en nieuwbouw als gevolg. De commissie worstelt met het ontwerp in relatie tot de uitgangspunten uit de welstandsnota. De uitbreiding wordt onvoldoende ondergeschikt bevonden en te eigentijds. Uitbreidingen in een eigentijdse architectuur zijn mogelijk, maar moeten ontworpen worden met respect voor het monument. Het advies van de commissie was dan ook om een neutraal volume te maken dat wegvalt tegen het monument en het monument niet overschreeuwt.

Het uiteindelijke plan toont een archetypische schuurvorm. De commissie is van mening dat de uitbreiding qua volume, uitstraling, eenvoud en soberheid is afgewaardeerd en daarmee een veel natuurlijkere relatie aangaat met het monument. Er zal echter een minderheidsstandpunt blijven bestaan in de commissie met betrekking tot de interpretatie van de welstandsnota.

Eerste plan

Tweede plan

Derde plan

Vierde plan

Laatste plan

Cijfers

In de onderstaande tabellen is onze advisering in 2021 weergegeven in cijfers. Op hoofdlijnen kunnen we concluderen dat het aantal nieuwe aanvragen met circa 18% is gestegen ten opzichte van 2020. Het aantal planbehandelingen steeg ook, met circa 17% ten opzichte van vorige jaar. Hier onder worden de deeltabellen ook nog apart toegelicht.

Soort behandeling	2021		2020		2019	
	Aantal	%	Aantal	%	Aantal	%
Nieuwe aanvraag	340	63,43%	278	62,75%	259	57,56%
Herhalingen	196	36,57%	165	37,25%	191	42,44%
Eindtotaal	536	100,00%	443	100,00%	450	100,00%

Aantal planbehandelingen

In 2021 heeft de Commissie voor Monumenten en Welstand Hoorn 340 nieuwe aanvragen behandeld ten opzichte van 278 nieuwe aanvragen in 2020. In verband met plannen die meerdere behandelingen nodig hadden, was het totaal aantal planbehandelingen 536 ten opzichte van 443 in 2020. De stijging van het aantal nieuwe aanvragen is in 2020 al ingezet. Bij 28% van de planbehandelingen was de initiatiefnemer of ontwerper aanwezig. In 2021 waren er 67 preadviezen ten opzichte van 47 preadviezen in 2020. In 2021 zijn er 23 nieuwe aanvragen in het stedenbouwkundig vooroverleg aan de commissie voorgelegd met in totaal 34 planbehandelingen.

Soort aanvraagsoort	Aantal aanvragen	Herhaling	Aantal behandelingen
Omgevingsvergunning	224	131	355
Omgevingsvergunning monument	8	6	14
Omgevingsvergunning na supervisietraject	2		2
Preadvies	60	21	81
Preadvies monument	7	9	16
Beleidsadvisering	9	13	22

Handhaving en excessen	9	10	19
Informele advisering	2		2
Reclame	9	1	10
Overige adviesaanvragen	10	5	15
Aantal behandelingen	340	196	536

Soort adviezen

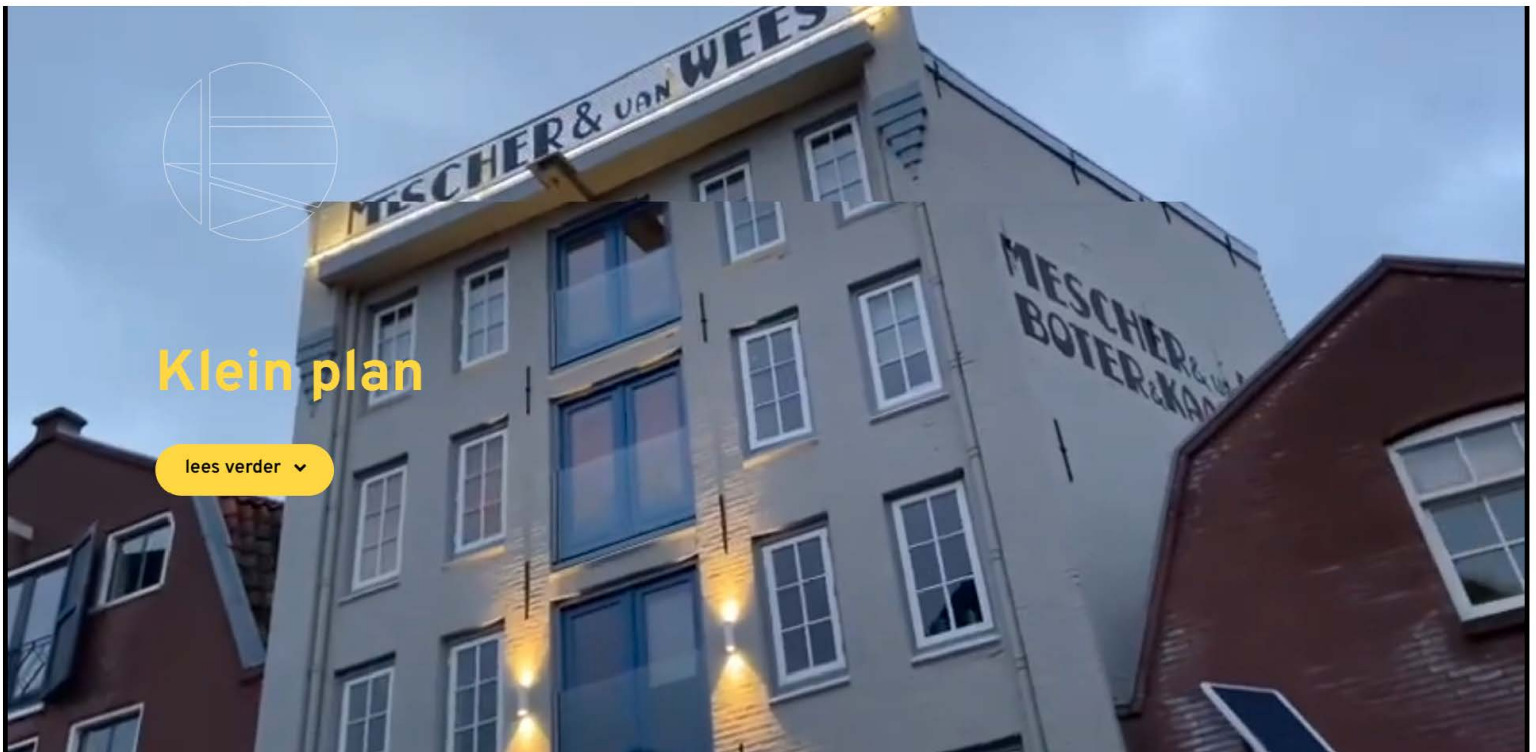
In 2021 kon de commissie bij 61% van de gevallen na één of twee keer een positief advies geven, in 2020 bedroeg dit 57% van de gevallen.

Adviezen aan B&W	Aantal	%	Aantal	%	Aantal	%
Akkoord	227	42,35%	161	36,34%	173	38,44%
Akkoord op hoofdlijnen	43	8,02%	40	9,03%	40	8,89%
Aanhouden	42	7,84%	51	11,51%	49	10,89%
Collegiaal overleg	5	0,93%		0,00%		0,00%
Niet akkoord, nader overleg	59	11,01%	39	8,80%	33	7,33%
Niet akkoord, tenzij	101	18,84%	93	20,99%	69	15,33%
Niet behandeld	59	11,01%	59	13,32%	86	19,11%
Eindtotaal	536	100,00%	443	100,00%	450	100,00%

Erfgoed aanvragen

In 2021 zijn 198 erfgoed aanvragen aan de commissie voorgelegd, dat is zijn er net iets meer dan in 2020.

Erfgoedstatus	Aantal	%	Aantal	%	Aantal	%
Rijksmonument	29	14,65%	32	17,78%	36	20,69%
Provinciaal monument	2	1,01%		0,00%		0,00%
Gemeentelijk monument	45	22,73%	22	12,22%	29	16,67%
Beeldbepalend of karakteristiek pand	45	22,73%	38	21,11%	34	19,54%
Beschermd dorps- of stadsgezicht	43	21,72%	52	28,89%	50	28,74%
Gebied met cultuurhistorische waarde	33	16,67%	36	20,00%	25	14,37%
Dubbelbestemming cultuurhistorie	1	0,51%		0,00%		0,00%
Eindtotaal	198	100,00%	180	100,00%	174	100,00%

Klein plan

lees verder ▾

Reclame-uiting naar historisch voorbeeld in de binnenstad van Hoorn

Hoorn heeft in de 19^e eeuw een bloeitijd gekend dankzij de handel in met name zuivel en kaas. De vele kaaspakhuizen in de stad getuigen van deze welvarende periode. Op het Achterom is in 2021 een stukje van deze geschiedenis zichtbaar gemaakt door de reclames terug te brengen. Het voormalige kaaspakhuis aan het Achterom van de firma 'Mescher & Van Wees' is getransformeerd tot appartementencomplex. Tijdens de renovatie van het complex is ook de historische reclametekst op de zijgevel in ere hersteld. Aan de commissie werd een aanvraag voorgelegd voor het terugbrengen van de reclame-uiting op het dak als bekroning van de gevel conform het ontwerp uit 1930. In blokletters wordt tegen een stalen frame de firmanaam 'Mescher & van Wees' aangebracht.

De gemeente Hoorn heeft vanuit de subsidieregeling 'Beleefbaar maken van Erfgoed' een bijdrage geleverd aan de reconstructie van de historische gevelreclames. Team Erfgoed probeert ieder jaar een nieuw, historische reclame zichtbaar te maken. De commissie heeft veel waardering voor het plan dat in belangrijke mate bijdraagt aan het zichtbaar maken van de geschiedenis van Hoorn en een kwaliteitsverbetering oplevert aan het Achterom.

Historische foto Achterom 98. Beeld: Vereniging Oud Hoon

De nieuw aangebrachte reclame-uitingen op het voormalige kaaswinkhuis aan het Achterom.

De advisering

De adviezen zijn openbaar en worden uitgebracht aan het college van B&W. In het jaar 2021 zijn vrijwel adviezen van de commissie overgenomen door het college van B&W. Het college is twee keer contrair gegaan.

De commissie heeft negatief geadviseerd over het realiseren van een bijgebouw met afgeknot schilddak op het achtererfgebied van een vrijstaande woning aan de Bangert 3a en 4a. Met name de afgeknotte schildkap acht de commissie te dominant en daarmee niet ondergeschikt aan het hoofdvolume. Tevens voldoet de nokhoogte niet. Het advies was om het bijgebouw te ontdoen van zijn kap zodat het meer bescheiden op zijn plek staat, meer passend in de omgeving is en daarmee passend binnen de regels van het vergunningsvrije bouwen. In afwijking van het advies van de commissie heeft het college van Burgemeester en Wethouders besloten in te stemmen met het bijgebouw met afgeknot schilddak voor beide adressen.

Een **positief effect** van welstand aan het Munnickenveld in Hoorn. Aan de achterzijde van een woning op een hoek wordt een aanbouw gerealiseerd. De woning ligt op een bijzondere locatie in een knoop tussen Noorderstraat, Nieuwland en het water. De commissie acht de uitbreiding in eerste instantie te fors. Doordat de woning op een kruising van (water)wegen is gelegen kan de aanbouw dominant in het zicht komen en zal daarmee het straatbeeld domineren en het bestaande woonhuis overstemmen. De commissie adviseert een ondergeschikte aanbouw te realiseren door de aanbouw lager te maken door aan te sluiten onder de bestaande gootklossen, in kleur- en materiaalgebruik beter aan te laten sluiten op het hoofdvolume en een transparant tussenlid te introduceren waarmee de aanbouw los van het hoofdvolume komt te staan. In een aantal stappen is het plan toe bewogen naar een acceptabel gevelbeeld. De aanbouw is lager en wordt opgetrokken in metselwerk in een steen die passend is bij het hoofdvolume. Het tussenlid dat geheel in glas wordt uitgevoerd sluit aan onder de bestaande gootklossen van het hoofdvolume en vormt zo de verbinding tussen hoofdvolume en aanbouw. Het aanpaste ontwerp kan rekeningen op waardering van de commissie die spreekt van een eigentijdse uitbreiding die qua materiaalgebruik past in de binnenstad van Hoorn.

Adviezen ruimtelijke plannen, kwaliteitsgesprekken, procesbegeleiding, beleidsontwikkeling

In 2021 is de commissie betrokken geweest bij vele ruimtelijke plannen, zoals het realiseren van een recreatief balkon langs de Westerdijk, de bruggen naar het stadsstrand, de pilot met de winterterrassen waar de commissie een notitie voor heeft geschreven of de behandeling van de Kadernotitie Hoogbouwvisie. Bijzonder is de ontwikkeling van Buitenstad aan de Berkhouterweg en de ontwikkeling aan de Nieuwstraat in het hart van de binnenstad met de naam Blauwe Steen.

De commissie heeft in 2021 met veel belangstelling kennis genomen van de ontwikkelingen omtrent **Buitenstad**, zij is meegenomen in het stedenbouwkundigplan. Er is sprake van een ambitieus project dat aansluit bij de structuur van de Poort van Hoorn en vormt daarmee de entree van de stad. Het gebied wordt ingericht met circa 480 woningen, een supermarkt en veel groen. De ambitie is om een compact stedelijk woonmilieu te creëren. De openbare ruimte zal fungeren als een belangrijke groene drager van het gebied. De bebouwing bestaat uit stedelijke blokken die een contrast vormen met de natuurlijk ingerichte tuinen die tussen de blokken liggen.

De belangrijkste aandachtspunten van de commissie hebben betrekking op de grote dichtheid van het plan en de haalbaarheid van de ambitie en de groenvoorzieningen. Het is van belang de menselijke maat inzichtelijk te houden. De commissie adviseert de gemeente Hoorn ervoor te zorgen de regie over massa, hoogte en korrelgrootte binnen de gemeentelijke

randvoorwaarden te houden en is benieuwd hoe dit plan past binnen de hoogbouwvisie. De commissie ziet de verdere uitwerking met veel belangstelling tegemoet.

Stedenbouwkundig plan Buitenstad Hoorn. Beeld: SVP

De commissie heeft in 2021 het preadvies voor het verbouwen van een voormalige winkelpassage tot woningen in een hofje in het hart van de binnenstad met veel belangstelling bekeken. Het project draagt de naam **Hof Blaue Steen Hoorn**. Het binnenterrein ligt ingeklemd tussen de panden aan de Nieuwstraat, de Nieuwsteeg, de Kruisstraat en de Lange Kerkstraat en wordt ontwikkeld tot hofje. De hoofdingang zal aan de Nieuwstraat liggen, daar wordt een onderdoorgang gerealiseerd richting het hofje. Het hofje wordt gevormd door twee bouwblokken aan weerszijden en een gebouw dat meer bijzonder is vormgegeven op de kop en daarmee verwijst naar een kapel. Deze verwijzing komt voort uit de historische hofjes waar vaak kleine kerkjes of kapellen aanwezig zijn. De bebouwing is eenvoudig en in schaal passend bij de binnenstad.

Het plan kan rekenen op veel waardering van de commissie voor het feit dat er op een grootschalige wijze kwaliteit aan een binnenterrein wordt toegevoegd. Haar belangrijkste aandachtspunten hebben betrekking op het aanbrengen van herkenbaarheid in het totaal beeld, één vormtaal waarbij wordt uitgegaan van het karakter van de rust en de kwaliteit van bestaande historische hofjes. De commissie ziet de verdere uitwerking met veel belangstelling tegemoet.

Stedenbouwkundig plan Hof Blaue Steen Hoorn. Beeld: RIETVINK Architecten

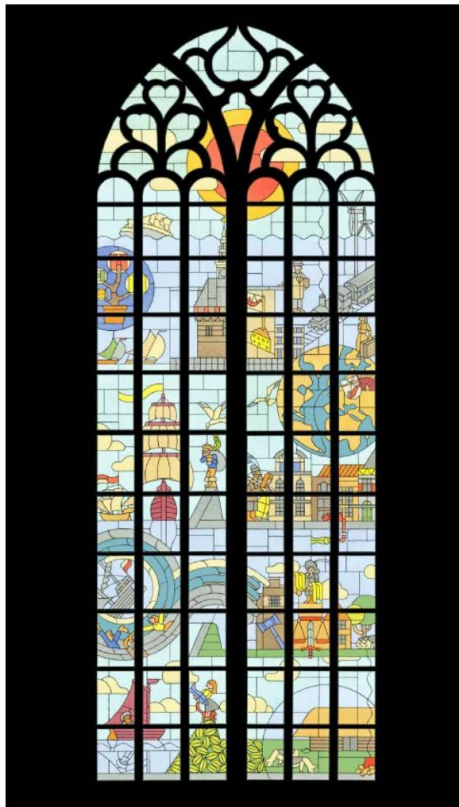
Voor beide plannen geldt dat de commissie graag betrokken blijft bij het ontwerpproces, en zij benadrukt dan ook het belang van advisering in een vroeg stadium. Er kan veel voordeel gehaald worden door tijdig in gesprek te zijn over de ruimtelijke kwaliteit. Vooral bij dergelijke grote ingrepen is het

van belang om het vraagstuk integraal te benaderen en ook rekening te houden met cultuurhistorie en een goede omgevingskwaliteit. De commissie denkt hier graag over mee.

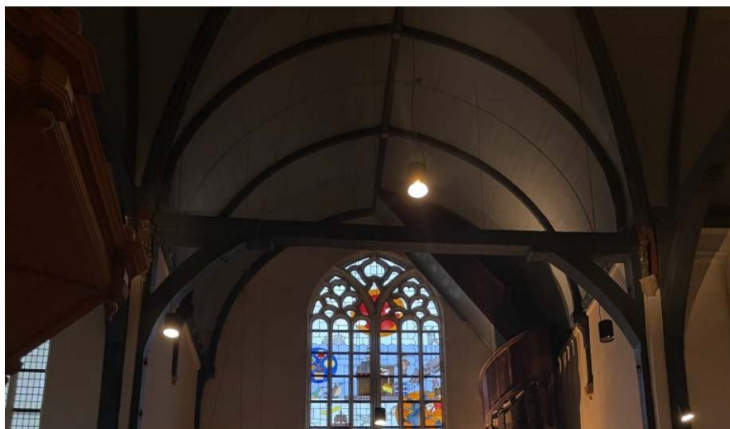
Ondersteunende activiteiten

De adviseurs van MOOI Noord-Holland doen meer dan hun werk in de gemeentelijke adviescommissies. Wij ondersteunen vrijwel alle gemeenten in Noord-Holland bij het behoud en de ontwikkeling van omgevingskwaliteit. Voor de gemeente Hoorn hebben wij de volgende ondersteunende activiteiten uitgevoerd:

- **Procesbegeleiding:** in de gemeente Hoorn is in het jaar 2021 voor de volgende gebieden een previsor of een supervisor werkzaam geweest: Zevenhuizen, Bangert & Oosterpolder,
- **Beleidsontwikkeling:** de commissie heeft in het jaar 2021 geadviseerd over het Beeldkwaliteitplan Kersenboogerd. Een delegatie van de commissie heeft daarvoor een locatiebezoek gebracht en een rondwandeling gemaakt door de Kersenboogerd.

De ontwerp-tekening van het glas-in-lood-raam. Beeld: Joost de Swarte

De nieuwe glas-in-lood-raam geplaatst in het westtransept van de Oosterkerk. Beeld: beroepsvereniging nederlandse architecten (bna)

De nieuwbouw aan het Nieuwe Noord?

De ontwikkeling van 43 nieuwe woningen en appartementen op het terrein tussen de Nieuwe Noord, de Duinsteeg, het Ramen en de Nieuwsteeg is een veel besproken ruimtelijke opgave geweest in 2019. Het onderwerp is meermaals aan de orde geweest in de Commissie voor Monumenten en Welstand Hoorn omdat op deze locatie, in het centrum van de historische binnenstad, een dergelijke ontwikkeling veel impact zal hebben. De commissie heeft vooral gestuurd op de juist stedenbouwkundige inpassing en de aansluiting op het monumentale boekband van De Gruyter

de aansluiting op het monumentale hoekpand van De Gruyter.

Inmiddels is het plan gerealiseerd. Het voormalige schoolgebouw is gesloopt en in oude stijl herbouwd. Hierin zijn appartementen gerealiseerd. Langs de Nieuwe Noord is een geheel nieuwe gevelwand gerealiseerd. De variatie in architectuur en korrelgrootte is vanuit de binnenstad doorgezet in de gevels en het plan sluit mooi aan op het stedelijke weefsel van de binnenstad van Hoorn. Het is een sympathiek plan dat ruimtelijke kwaliteit heeft toegevoegd aan de Nieuwe Noord.

Artist impression Nieuwe Noord. Beeld: Van Oostveen Architecten.

De gerealiseerde nieuwbouw aan de Nieuwe Noord.

Evaluatie en aanbevelingen

Als onafhankelijk adviseur dragen wij bij aan een goede omgevingskwaliteit in uw gemeente. Die zorg delen we samen met de initiatiefnemers en met u. Elk jaar bespreken we tijdens een evaluatiegesprek met de portefeuillehouder de belangrijkste ontwikkelingen binnen uw gemeente en formuleren we aandachtspunten voor de toekomst. Op 9 november 2022 vond dit jaarlijkse evaluatiegesprek plaats over het jaar 2021. De belangrijkste uitkomsten van dat gesprek zijn:

- Duurzaamheid en erfgoed is een belangrijk thema. De commissie heeft niet een specifiek duurzaamheidslid, maar ieder lid neemt ervaring op het gebied van duurzaamheid mee uit het werkveld. Vooral voor de panden in het beschermd stadsgezicht kan de commissie het keuzeprocess begeleiden. Waar kies je voor als je een monument verduurzaamt? Dit gaat over het technisch behoud van monument, maar ook over de ruimtelijke kwaliteit en het behoud van het beeld van het beschermd stadsgezicht. Het belang van het behoud van erfgoed staat voorop.
- Vanuit de maatschappij wordt gevraagd om meer ruimte te bieden, bijvoorbeeld door het toestaan van zonnepanelen in het zicht. Dit soort vraagstukken spelen op dit moment alle gemeenten in Noord-Holland. We moeten echter voorzichtig stappen zetten, het is namelijk altijd maatwerk als het gaat om erfgoed.
- Voor wat betreft het plaatsen van zonnepanelen hanteert de gemeente Hoorn duidelijke uitgangspunten, deze heeft zij inzichtelijk gemaakt op de Zonnepanelen beleidskaart. Eigenaren kunnen daarmee de criteria bekijken die voor hun pand gelden.
- In het beschermd stadsgezicht zullen echter panden blijven waar zonnepanelen echt niet kunnen, biedt voor dit soort panden alternatieven. Bijvoorbeeld door meer ruimte te maken voor collectieve initiatieven op nieuwbouw panden in de stad.
- De commissie geeft mee om de discussie over duurzaamheid en erfgoed vooral te blijven voeren.
- Een zorg over de linten wordt uitgesproken. Visueel lijkt daar, door de vele doorzichten, ruimte te zitten, men is dan ook geneigd om deze ruimte te pakken. Daardoor zijn de linten kwetsbaar. Het is van belang dat de typologie en het diverse beeld van de linten behouden blijft.
- In de gemeente Hoorn spelen op dit moment een aantal grote ontwikkelingen zoals Buitenstad en de Poort van Hoorn, maar hoe verhouden al deze stedenbouwkundige ingrepen zich tot elkaar. Een integrale benadering van de opgave wordt gemist. Er bestaan overkoepelende visies, zoals de stadsvisie, de hoogbouwvisie en de groenvisie maar het ontbreekt aan gebiedsvisies. Daarmee lopen we met z'n allen achter de feiten aan. De ontwikkelaar bepaald en daarbij is geen zicht hoe het past binnen een gebiedsvisie.
- Ondanks het uitstel van de invoering van de Omgevingswet gaat de gemeente Hoorn door met de voorbereidingen. Er wordt gewerkt aan de instelling van een integrale gemeentelijke adviescommissie met een

breed takenpakket, in lijn met letter en geest van de omgevingswet. Er wordt gekeken naar samenstelling en takenpakket van de commissie, meer gericht op de advisering bij complexe, controversiële, ingrijpende en/of omvangrijke plannen, in een wat vroeger stadium van planontwikkeling. Deze aanpak is vergelijkbaar met de wijze waarop de meeste andere gemeenten in Noord-Holland dit nu invullen, aan de hand van de door de VNG uitgebrachte modelverordening voor de adviescommissie.

- Het transformeren van winkelpanden naar woningen wordt besproken. Dit levert een grote druk op de openbare ruimte op door bergingen, fietsen en vuilnisbakken. Vaak is het programma ook te overspannen. De commissie adviseert de gemeente op voorhand na te denken over hoeveel woningen passend zouden zijn in een pand. Er is niets mis met meer woningen, als er maar woningen van hoge kwaliteit worden gerealiseerd. Het zelfde geldt voor de inrichting van de binnenterreinen.
- Afsluitend uit de commissie haar complimenten voor de prettige samenwerking en de uitstekende ambtelijke ondersteuning.

De nieuwe ontwikkeling op de locatie van het oude postkantoor in de Huesmolen. Beeld: FORMAT Architecten BNA.

Overige aanbevelingen door de commissie:

- In het nieuwe gemeentelijke instrumentarium en met name in de omgevingsvisie en het omgevingsplan worden nieuwe kaders, doelen en regels ontwikkeld. Uw commissieleden - onze adviseurs - worden graag betrokken bij de ontwikkeling van deze kaders.
- Bovendien zien wij dat er belangrijke aspecten kunnen meeliften bij de advisering. Een belangrijke factor voor ruimtelijke kwaliteit is de toekomstwaarde. Het belang hiervan zal de komende jaren uiting krijgen in een grotere aandacht voor duurzaamheid, biodiversiteit, klimaatadaptatie, natuur inclusief bouwen, respect voor landschap, water en bodem, en op het sociale vlak toename van de aandacht voor participatie en kansgelijkheid.
- De commissie constateert dat steeds meer winkelpanden worden getransformeerd tot woningen. In principe een positieve ontwikkeling. Wel adviseert de commissie om het invullen van extra woonruimte in de binnenstad van een goed kader te voorzien. De commissie denkt hier graag over mee.

Zicht op het Oostereiland en de Hoofdtoren.

Tot slot

Met dit jaarverslag geven we inzicht in de manier waarop de Commissie voor Monumenten en Welstand Hoorn aan de hand van de geldende beleidskaders adviseert over goede omgevingskwaliteit binnen uw gemeente. Dit is een doel waar wij ons graag voor inzetten en aan bijdragen. We doen dat zoveel mogelijk in het openbaar en in dialoog met betrokkenen.

De plannen in dit jaarverslag zijn slechts een greep uit de vele uiteenlopende plannen waarover de commissie dit jaar heeft mogen adviseren. Wij nodigen u van harte uit om in 2022 (digitaal) bij ons binnen te lopen en zelf te ervaren hoe boeiend en genuanceerd de advisering over omgevingskwaliteit is.

Colofon

Auteur

Renee Stroomer, coördinator Commissie voor Monumenten en Welstand Hoorn

Met bijdragen van

Jef Mühren, directeur MOOI Noord-Holland

Sanne van Zoest, communicatiemedewerker MOOI Noord-Holland

Ron Baltussen, voorzitter Commissie voor Monumenten en Welstand Hoorn

Alkmaar, juni 2022

Basisontwerp

Funcke Creatieve Partners

MOOI Noord-Holland adviseurs omgevingskwaliteit

Emmastraat 111
1814 DP Alkmaar
072-520 44 59

info@mooinoord-holland.nl

www.mooinoord-holland.nl

@MOOI_NH

Beeldverantwoording

MOOI Noord-Holland, Loek Buter, TPAHG Architecten
Vereniging Oud Hoorn, MOOI Noord-Holland, Copijn

MOOI
NOORD-
HOLLAND

ADVISEURS
OMGEVINGSKWALITEIT